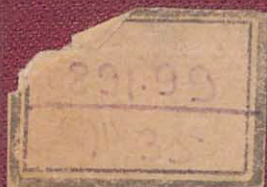

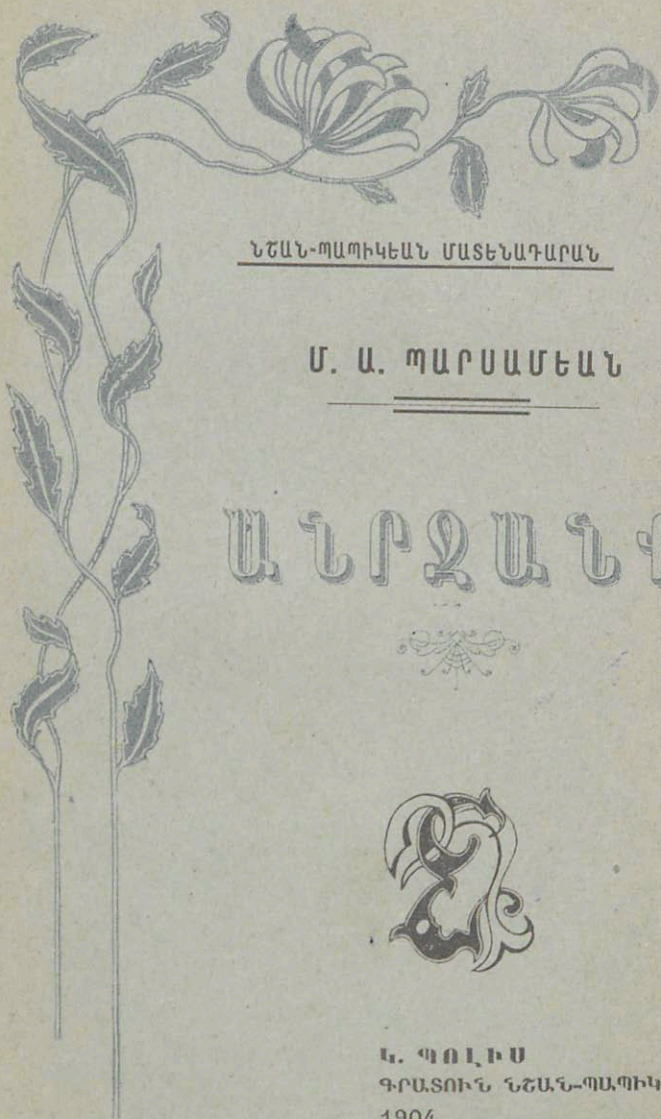
15844

15845

15846

15847

ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

Մ. Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԱՆՐՋԱՆՔ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ

1904

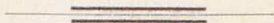
891.99

Մ. Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

uy

Արտի Աւարդան - Քառասուն
Երեսուցի

ԱՆՐՉԱՆԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԴԱՆՆԵՐ

Կալաթա, Գուրգուրու խան, քիւ 7

1904

3512

7529.57

معارف نظارت جلیله سنك ۴۳۲ نومرولى و فى ۲۲ حزيران ۳۲۰
تاریخلو رخصتنامه سیله طبع اولنمشدر

ԱՆՈՐ ԶՈՐ ՊԻՏԻ ՍԻՐԵՄ . . .

Մ. Ա. Պ.

ԱՆՐՁԱՆՔ

ՔՕՂԵՐՈՒ ԵՏԵՒ

Ա.

Երմակ մարմալէ քողերու ետեւ,
Յնցող սարսուռներ՝ կան երանութեան,
Որոնք Սիրոյ պէս անդուլ, յարատեւ,
Աղուոր աչքերուն բովքը կը կարդան:

Աղուոր աչքերուն բովքը կը կարդան,
Հէք երազներըս, համբոյրով մ'անթել,
Ըղձանքներու մեզ կը ծիւրին անձայն,
Ճերմակ մարմալէ քողերու ետեւ:

Բ.

Նրբին քողերու ետին ձիւնաթոյր,
Քմայքներուն բարձ պարիկը լոյսէ,
Սմբուլներուն խօլ կարօտը փրփուր,
Բուրմունքը վարդին, ու յոյսը կ'երգէ:

Բուրմունքը վարդին, ու յոյսը կ'երգէ,
Անուրգքով յղի գիշերը անբոյր,
Ու հըպումը մեղկ լանգքին լուլանէ,
Նրբին քողերու ետին ձիւնաթոյր:

«Ս Բ Լ Ի Ն»

Բայրնովը սարգսանին
 Անվերապահ, քրքրաուն,
 Զիզեն յոյզեր երգեցին,
 Յուզումներով սուլքցուն:

Անծայր, աղիւն, աղիւնէս,
 Յոյսով մը ծոյլ, անվախնան,
 Հոս կ'ապրիմ ես, ակրնդէ՛ս՝
 Աղուսներու խօլական:

Զեկան, չեկաւ: Ու քուլցած,
 Առանց կիրքի, խաւ, անխոյր,
 Աչքերս անդուլ քափառչած,
 Դեռ կ'ըստպասեն անձանձրոյր:

8 Մայիս 1900

Յ Ա Ի Ե Ր Ը

ըխալումը՝ հեք սերերուն հիւքեղ,
Հեղգ խաւարներու սոսկումին նման,
Կը խածնէ մարմինս, կ'ուտէ ամէն հեղ,
Ինչպէս դաշնակին սարսուռը շուշան:

Ըսպառումը՝ խաժ լուսինին բոսոր,
Համբոյրի գիծին վարդ հատնումը լայն,
Ու աչքերուն ալ յառումը բոլոր,
Յաւերովն իրենց անցեալներ կուշան:

Ու մահը՝ տրտում աղզրկան մ'անյոյս,
Շղարչներու տակ պառկած անվրկանդ,
Եւ ծաղիկներուն հիւծումը սընդուս.
Վերգալոյսներուն ցուրտովը հիւանդ:

9 Մայիս 1900

Դ Ա Շ Ն Ա Կ Ը

Ն որ աղուոր մատուցներուդ տակ սահուն,
Իր ցաւերը քեզի կուլայ ամէն հեղ,
Հէք հոգի՛ս է, հոգի՛ս սիրով խելայեղ,
Տղու հոգի՛ս փախաքներով առլըցուն:

Իր օղային երգերովը փառայեղ,
Հոգին է նուրբ՝ բայց տառապող իրերուն,
Ա՛ն որ աղուոր մատուցներուդ տակ սահուն,
Իր ցաւերը քեզի կուլայ ամէն հեղ:

Ու քու հոգի՛դ է ան, մարուր ու շքեղ,
Ըղձանքներով ու թովանքով օրօրուն,
Ամբիժ սիրով արբշխ հոգի՛դ ներմակ, ձիւն,
Որ սենեակիդ խորէն անվերջ, սիրազեղ,
Իր ցաւերը քեզի կուլայ ամէն հեղ:

15 Մայիս 1900.

Մ Ո Ռ Ա Յ Ո Ւ Մ

այսւածնդ անհուն ու ծաւի,
 Լուրբովը ծովուն,
 Քերբուածի կը նմանի.
 Անշիպ, ամազուն:

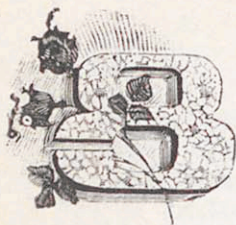
Այսերդ քերքի փաղազոյն
 Գեղով աննըման,
 Կը սժգունին՝ երբ, իսկոյն,
 Սէրը կը մոռնան:

Մրազիս մէջ սեսայ քեզ,
 Յուճերուս մէջ սեւ,
 Կաղուորնայիւ լոյսի պէս,
 Գգուանքիս ներհեւ:

Մարմինդ ամբողջ առեղծուած՝
 Իւր շնորհներով,
 Կը մոլորէ զիս, անանց
 Գեղօն մ'երգելով:

Ծօյլ յոյսերով, զիրզ, քորմի,
 Սիրքս, — Եստեմ, —
 Որպէս զի Ես չի քորմի՝
 Գեղս է քեզ մոռնամ:

Գ Ո Յ Ժ

զ'ւրտ է լուրժը քու աչքերուդ,
 Ու թովչութեանդ երգը յամպար
 Անցեալովը իրեն անգուծ,
 Հեշտութիւններ կը հիւսէ յար:

Թեւերովը անուրջիս մուծ
 Քեզի՛ եկայ, նորէն մոլար:
 Յո՛ւրտ է լուրժը քու աչքերուդ,
 Ու թովչութեանդ երգը յամպար:

Փայփայանքն ալ մարմնիդ աննիւծ
 Կ'եղերերգէ սիրայօժար,
 Պիտի մեռնիս վաղը, յիմա՛ր,
 Օր մ'ամբողջ գէթ սիրէ՛ անխոյժ.
 Յուրտ է լուրժը քու աչքերուդ:

25 Մայիս 1900

ՑԱՒԻ ԾԱՂԻԿՆԵՐ

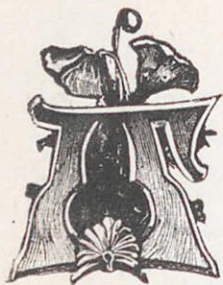
զլխանքի տարտամ, անդորր ժամերուն
 ֆոլբերուն տակ անգպտացած լոյսերէ,
 Տժգոյն նայուածքս, սէր-աչքերու խօշ թռչուն,
 Շրջապարերուն մէջէն քեզի՛ կը թեւէ:

Փայլալայանքներդ երազած եմ օրերով,
 Ծառերու տակ, ճամբուս վրայ ցաւազին.
 Ակնարկներդ յիշել ուզած եմ՝ խրոով,
 Զիս օրօրող տրտմութեանց մէջ առանձին:

Երբ ես անփորձ ու պատանի, մեծի պէս,
 Աղուորութեանդ կը նայէի անքընթիմ,
 Ինչո՞ւ, հոգի՛ս, չարչարեցիր զիս այսպէս,
 Հեշտութիւնովն եթերային մարմինիդ:

Դեղեցկութի՞ւնդ անմատչելի, բայց անդարձ,
 Դիցունիի մարմի՞նդ արդեօք հոգեցունց,
 Զքեզ այսպէս հեզնող մ'ըրաւ, առեղծուած,
 Թէ՛ ոչ խենթ սէրս՝ որ քեզ այսպէս շխացուց:

ՍԻՐՈՅ ԲԱՌԵՐ

ուժ ըստուերներ կը մաղուին ցուրտ երկինքէն.
Կապոյտները՝ վերն երկունքի մէջ՝ կ'երգեն.
Եւ ես ու զուն, անձնամատոյց, անվրդով,
Իրարու դէմք կը զիտենք նոր կարօտով:

Անվերջ Թաղո՛ւմ խորհուրդներու, երազի,
Ուր հատնո՛ւմը նուաղելու կը կասի,
Լէկանք մ'անուշ, ուր սէրերը կը խոկան,
Մեղկութիւններ սրբակելով խօշական:

Ու մթութեան հզօր սուգէն սարսըռուն,
Յնորքներուն, զիւթանքներուն և ծովուն
Պատրանքներէն Թօթախելով, մեր հոգին
Զգաց շուտով հիասթափումը տարփանքին:

Սիրտըս զովցած սակայն՝ վրճիտ այդ սէրէն,
Յիշատակին նամակները պատուեց սին,
Ու գինովցած՝ բոյրէն, շունչէն օղելէն,
Դանգուրները կը խառնէի՝ անձկազին:

* * *

Կը սիրես զիս: Ես ալ քեզի կը պաշտեմ:
Դուն զիս «հոգիս» միշտ կ'անուանես, մինչդեռ ես,
«Ամբիժ հուրի՛ս» կը կոչեմ քեզ՝ ժպտաղէմ:
Սէրդ աննիւթ է, մանիշակին բոյրին պէս:

ՍԻՐՈՅ ՊԱՐԱՊԸ

արապ մը կայ, հո՛ւ, արիս մէջ,
Պարապ մը լայն, սարսափ ու խոր,
Ամայութեամբ մ'անհուն եւ գէջ,
Բայց չեմ գիտեր անունն անոր:

Յոյսեր ունիմ, խինդեր բուսար:
Ցաւքս տես չէ՛, ցաւքս անվերջ:
Բայց պարապ մը, սարսափ ու խոր,
Պարապ մը կայ, հո՛ւ, արիս մէջ:

Սէ՛րն է արդեօք: Բայց չեմ սիրեր...
«Ձէ՛, մի՛ սիրեր, կ'ըսեն անվերջ.
«Հուրիկն չեկաւ, բապտէ՛ր դեռ»:
Ես ի՞նչ ընեմ յոյսն ու երգեր,
Պարապ մը կայ, հո՛ւ, արիս մէջ:

5 Օգոստոս 1960

7529-57

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԱՐՇԱԼՈՅԱԸ

Ետոյ ցոլք մը ըստուերային, խուսափուէկ,
Արցունք — ցօղով տամուէկ, հիւանդ ճառագայթ.
Ծաղիկ շիւղեր, վարդ խտիղներ, նուրբ, անգայտ,
Յետոյ ցոլք մը ըստուերային, խուսափուէկ,
Ժանեակներն են որ կը բախուին ձիւն, բումայթ,
Փրփուրները կը տարտըղնին զերթ յափուէկ.
Յետոյ ցոլք մը ըստուերային, խուսափուէկ,
Արցունք-ցօղով տամուէկ, հիւանդ ճառագայթ . . . :

ՎԱՐՋԱԼՈՅԱԸ

Կ'առաջանայ սահող արեւն հեւալէն,
Կը տարտամնայ, կը պրկըւի՝ անտարբեր.
Բարակ լոյսեր, յետոյ փաղիւսեր, Եւ զիծեր,
Կ'առաջանայ սահող արեւն հեւալէն,
Ճաճանչները կը դարձդարձին, — շէ՛կ ծամեր, —
Ըստուերները միշտ կը բամուլէ՛ն, կը բաւէ՛ն,
Կ'առաջանայ սահող արեւն հեւալէն,
Կը տարտամնայ, կը պրկըւի՝ անտարբեր . . . :

Ս Է Ր Ը

(Ֆ Ա Ն Թ Է Զ Ի)

լիարհ մը կայ եղեր բրբռուն, ամպային,
Շղարլներու լոյծ վետվետովը հիւսուած:
Գոյներ, բոյրեր ու հիբիկներ լուսնամած,
Անոր բիւրեղ նուրբ երկինքին կը ցողուին:

Հոն ցուրտ չիկայ: Արեւները հո՛ն կուլան,
Ու զանակէ արցունքներնին, կը ցողեն,
Պարիկներ կան հո՛ն մերկ, աղուոր, ձիւնեղեն,
Որոնք կ'երգեն մեղեդիներն առտււան:

Ու անուրզներ կը բռնտին հոն, օդէն վեր.
Օրօրումի հեշտանքովը հոն, մարդ յար
Պիտի խնդայ, ինչպէս երբեմն հոս կուլար:

Անո՞ւնը . . . ա՛ն . . . կարծեմ «Ս . . .» ով կ'ըսկսեր.
Աղուորէ մը լսեցի ես, բայց մոռցա՛յ . . .
Ընկերուհւոյդ գնա՛ հարցուր, ո՛վ տղայ:

10 Սեպտեմբեր 1900

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

ուլութիւնը խաժ ծովերուն մետաքսէ,
Տաք ու քաւէայ իր քունին մեզ անվրդով,
Գինովութեան մեղկութիւններ կ'երազէ,
Կոհակներու ծածանումներ երկնելով,

Տաք ու քաւէայ իր քունին մեզ անվրդով,
Սնդուսները գրկած անցիւր, հոլանի,
Կոհակներու ծածանումներ երկնելով,
Բուրումներուն անուշութեամբը առլի:

Սնդուսները գրկած անցիւր, հոլանի,
Կուրծքերուն բոյլ բաբախումները խրոռով,
Բուրումներուն անուշութեամբը առլի,
Նոր սերերուն բովքը կ'երգեն հեւալով:

Կուրծքերուն բոյլ բաբախումները խրոռով,
Խաղաղներուն բոյրը փափուկ յասմիկի,
Նոր սերերուն բովքը կ'երգեն հեւալով,
Թարմութեամբը իրենց ծփուն ու ծաւի:

Խաղաղներուն բոյրը փափուկ յասմիկի,
Դաշնակութեան մեղեդիովն ապահով,
Թարմութեամբը իրեն ծփուն ու ծաւի,
Գիրգ անուրգներ կ'օրօրէ միշտ օրերով:

Դաշնակութեան մեղեդիովն ապահով,
Լիլան՝ վհատ՝ կուլայ առտուն, գողունի,

Գիրգ անուրգներ կ'օրօրէ միշտ օրերով,
Ու զուրերուն, կապոյտներուն կը նայի:

Լիլան՝ վնաս՝ կուլայ առտուն, գողունի,
Փրփուրներուն ըստուերին մեզ սուզուելով,
Ու զուրերուն, կապոյտներուն կը նայի.
Հերձին, ուռին կը համերգեն անխռով.

Փրփուրներուն ըստուերին մեզ սուզուելով,
Ալիքները մուրտիներուն բուրումի,
Հերձին, ուռին կը համերգեն անխռով,
Գիրկերուն մեղկ հեշտութիւնը ծիրանի:

Ալիքները մուրտիներուն բուրումի,
Լեմոններուն տրտմութիւնը ծըծելով,
Գիրկերուն մեղկ հեշտութիւնը ծիրանի,
Հին տարփանքներ կ'երգեն, հեշտոտ, հոգեքով:

Լեմոններուն տրտմութիւնը ծըծելով,
Աղփկները անօսը ու մեղկ համբոյրի
Հին տարփանքներ կ'երգեն, հեշտոտ, հոգեքով,
Թերեւ, փափուկ յափրանքներու մեզ բոյրի:

Աղփկները անօսը ու մեղկ համբոյրի,
Լոյսեր հագած պատկերի պէս ժպտելով,
Թերեւ, փափուկ յափրանքներու մեզ բոյրի,
Սե՛ր կ'արեւեն յամպարներու պէս հոտով:

Լոյսեր հագած պատկերի պէս ժպտելով,
—Քրքումներու համակ ալիսարն մը բորմի,—
Սե՛ր կ'արեւեն աննիրական ցոլքերով,
Սիրով հատած հոգիներուն պէս այրի:

Մ Ի Կ Ա Ր Ծ Ե Ր

Հ իրանիդ զեղերփուն
Լեցուն գիծը զիս լացուց,
Ո՛չ բարբիջիդ սեւերուն,
Սգուցուածքը հոգեցունց:

Ո՛չ ծոծրակիդ ձիւնը սուս,
Մազերուդ թակ դիւրական,
Ո՛չ աղաւնին աչքերուդ,
Խելքս տարաւ, անբաժան:

Ո՛չ կրունկիդ յորդ, փրփուր
Ծաղիկներուն ոսկեսար,
Ո՛չ ալ շունչիդ ոսկեհուն,
Եղայ զերի դալկահար:

Սէր աւետդ լոյս կեանքին
Կարօտովք, ժպտադէմ,
Երազելով կը կարծենք
Սիրած բոլալ տարփազին:

14 Հոկտեմբեր 1900

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆ

ոյս, բայց փափուկ կարկառներով հոլանի,
նուրբ շղարշով մ'ալ ծածկըւած Թըրթըռուն,
Իրանն ամբողջ երգ մը կ'երգէր զարունի,
Երգ մը բոյրէ ու համբոյրէ, ամէնուն:

Կեանքն ալ՝ անոր՝ երկինքներէն կը բերէր,
Աննիւթական փափկութիւններ երկնային.
Ու իր կոյսի էութեան մէջ տեսայ՝ հին
Երազներու ջինջ դիցուհին սեւահեր:

Երբ իմ բովէս անցաւ, այսպէս, ցոյց տալով
Դէմքն՝ աղուորցած՝ շղարշին տակ, հոգիէս
Ըսի տրտում, յուսահատած ու խըռով.
«Ա՛ն է անշուշտ, բայց ես ապրի՛մ դեռ այսպէս...»:

Ապրի՛մ այսպէս, անվերադարձ ու մինակ,
Անրջանքի կարօտներով ցիրուցան,
Ըզգալով աս պարիկին ալ անապակ
Սիրոյ ցաւոտ լըռութիւնը բիրտ, անձայն:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

զարլ մ'ըւայիտակ, ժապաւեններով,
Ծոյլ օրօրներու հեշտութեամբ երեր,
Քամեկիային բոյրը կը մաղեր:

Ու դեմքը մաքուր լոյսերու նըման,
Եփեցնոս ծամովն իրեն դիւրական,
Պատկեր մ'եր սիրուն սել յրգանակով:

Հակառը մարմա՛ր զինզ ու անմատոյց,
Երկու սելերու մեզ էր քաղուեր ցուրտ,
Մարմինի դողով սրբսրփուն, անքոյր:

Հրայրքի՛ աչքեր... ու ծով մը հերմակ
Զէր կրնար մարել կրակը այդ լոյծ.
Երկու կղզիներ՝ բիրերը, հիմակ:

Այտե՛րը... բացուած շուշաններ աղուոր,
Զիւն տերեւներով ընդգոգուած՝ այտեր,
Մետաքսներով ալ բանուած՝ անուոր:

Մարմինը բուստե, փանդի՛ն քրքրուուն,
Հոտաւետ հեւքով յափուկ ու երեր,
Պարը կը զարնէ հեշտութիւններուն:
Բայց ի՛նչ ընեմ որ, ամենունն է ան:

Տ Ր Տ Մ Ո Ւ Յ Ի Ի Ն

Եր իղձերուն նուագներովը յաճախ,
Կը զինովնանք անձկութեամբ մը կարապի,
Մեզ շղարշող այն կապոյտին պէս խաղաղ,
Որ մեր վերեւ թեւածելով միշտ կ'ապրի:

Յասմիկները այդ օրօրին օդայած,
Իրենց բոյրի դաշնակութեամբը լըռին,
Աղջիկներու թարմ շունչերուն միացած,
Մեզի կուտան պատրանքն աղուոր երազին:

Օ՛հ, զինովներ, սիրահարներ՝ զեղեցկին,
Մեր անբջած աննիւթ դղետկը մարմար,
Ուր տեղ պիտի սիրենք զիրար կաթոզին,
Նուագի տեղ հեծեր ունի անհամար:

Ու այս վարդէ շրջագիծին մէջ աներգ,
Կը սիրենք մենք խո՛ւլ երազել անկայուն,
Հոգ չէ թէ խօլ, պիրկ ծիծաղներ կը լսենք,
Մշտագուարձ պարիկներէն սէրերուն:

ԲԱՌԵՐՈՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

ստուերները կը զրկըւին ծփուն, լայն,
ժապաւէնովն ընդելուզուած արեւուն,
Մինչ իրենց տակ թովչութիւնով մը անհուն,
Ծաղիկները իրենց ցաւերը կ'ուլան:

Կաւար ժամն էր զանակներու անձրեւին,
Բոսոր վառքեր, թըրթռումներ մշկոտ, ձիւն,
Աննիւթացումն անուշ, հիւանդ լոյսերուն,
Ղերջալոյսին սնդուսին տակ կ'ուռէին:

Դոյնի հեւքեր դողղըղացող, թըրթռուն,
Դալկութիւնովն անծիր կախարդ երազին,
Մեզի կ'երգեն տաւիղներով երկնային
Սիրոյ ցաւերն անհրապելի կոյսերուն:

Հմայքներու շառալ մ'ամբողջ կարմիրէ,
Որ խորհուրդ, վարդ, անանց յուշեր կը բերէ,
Օղէ ձայներ, փողփողումներ խօլագին,
Բուրումները կ'երգեն տրտում հերիկին:

Մաքուր յուշերս, թռչուն յուշերս երկինքի,
Փունջի երգեր, սիրոյ տաղեր խօսեցան,
Ու գեղօնը աղջիկներուն տիրական,
Ճերմակութեամբն իրենց վիզին կարապի:

Դաշնակութիւնն անհուն, դիւթիչ, հոգեթով,
Շուշանամոյր թարմ շունչերուն եթերէ,
Պրիամակուած երփնումներուն լոյսերով,
Անրջանքին կը սաւառնի, կը թեւէ:

ՍԻՐՈՅ ԱՆԴՐԻՆ

ափուկ ու նուրբ մաքմնով,
Ողորկ, հեշտոս ու քեքել,
Հերմակ ուսով հոլաքել,
Անդրի մ'ես դուն անխրոով:

Սիրոյ անդրին՝ փրփուրէ,
Գեղեցկութեամբ անքերի,
Ու հայուածնովն երերի,
Մաքուր սէրեր կ'օրօրէ:

Սիրոյ անդրին՝ ձիւնեղէն,
Բայրով օծուն, միշտ ամբիծ,
Ու կը դիտէ հեռուէն:

Բայց կը հեզնես դուն մեզի,
Ազուր մաքմնիդ գիտակից:
Անդրին մի՞նակ կը հայի՛ . . . :

Ք Ե Ջ Ի Ն Ա Մ Ա Ր

Եզի համար ի՛նչ երգեր,
Ի՛նչ գեղօններ հիւսեցի,
Նուրբ բառերով ոսկեցեռ,
Պաշտօնական քամբ կանացի:

Մի՛ս իրերուն անսարքեր,
Պոռնութեամբ մը սիրուածի,
Քեզի համար ի՛նչ երգեր,
Ի՛նչ գեղօններ հիւսեցի:

Եւ դո՛ւն ես կեանքս երազի,
Ո՛վ կուտութեանց ջինջ պատկեր.
Քե՛զ միմիայն սիրեցի,
Սմբողջ օրեր, տարիներ:
Քեզի համար ի՛նչ երգեր . . .

20 Սեպտեմբեր 1902

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՈՒՄ

Եղեցկութեանդ գերին եղած մարմըրուն,
Ա՛լ չեմ բզգար անուշ բուրումը վարդին.
Ո՛չ ալ լոյսը կը տեսնեմ ես արեւուն,
Այնքան մութ է սերըս, անհուն ու խորին:

Ու չեմ լսեր քուցուններուն ձայնն անվերզ,
Ո՛չ գիրքերուն հեշտութիւնները աղուոր,
Ո՛չ ալ սրտիս բաբախումը կուրծքիս մեզ,
Գեղեցկութեանդ գերին եղած ամեն օր:

Մինչեւ հիմա չապրած սերս էր որ այսպէս,
Թուղբերու մեզ կ'երգէի ես անդադրում,
Սերը դիւքող երերային կոյսերուն,
Երազներու մեզ փայփայուած ամպի պէս:

* * *

Ու հիմա ալ որ կը սիրեմ քեզ անդուլ,
Նոր ու անեղ պաշտանքներու հրբայրքով,
Կուլամ յանախ խաբուող կնոզ մը պէս բոյլ,
Առգի մաքուր ու սուրբ սերըս յիշելով:

18 Հոկտեմբեր 1902

Ք Ր Ո Ջ Ս Է Ր

Իրէ՛ քոջ մը պէս զիս,
Ինչպէս ես քեզ կը սիրեմ,
Արբուսիւնովն հոգիս,
Խելաւորիչ ու նրսեմ:

Սանճուրեմ կը սիրուիս,
Պաշտամբերու միջեւ սեղմ.
Քոջ մը պէս սիրէ՛ զիս,
Ինչպէս ես քեզ կը սիրեմ:

Ձէ՛ մի ըսե, կը խաբուիս.
Քեզ հաշտեմ'ով կը սիրեմ.
Սանց ինչուն՝ երեսիս
Ձի նկատով՝ քողքադէմ:
Քոջ մը պէս սիրէ՛ զիս:

20 Հոկտեմբեր 1902

Ա Ն Ր Զ Ա Ն Ք

րի միտքըս որ ա՛լ ժողովում քեզ, յանկարծ:
Ըսպատելը կը չարչարէ զիս յաճախ,
Պարիկի մը տեղը զրի քեզի՝ նախ,
Սիրուն ու նոր գիրքի մը մէջ տեսնուած:

Յետոյ ձեւերդ, տչքերդ ամբողջ հըրաւառ,
Առատ մագերդ, ու ձիւն մորթըդ, — նուրբ սեղուս, —
Կարծեցընել տուի օր մը յոյսերուս
Թէ նըկարի մէջ տեսած եմ անպատճառ:

Ու ա՛լ մոռցայ, Կամ մանաւանդ, մօր մը պէս,
Տղու այս սէրս ծոյլ երգերով խարեցի:
Զի եթերէ մարմինդ աննիւթ երազի,
Ուրիշ բանով չէի կրնար մոռնալ ես:

2 Դեկտեմբեր 1992

Թ Ր Թ Ռ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Ինչ որ պիտի ըսես Սերժ,
Երե լիզու ունենար. . . :

դուորուքի՛ւնն եմ ծովուն,
“Փրփուրներով ձիւնաքոյր.
“Հմայքն եմ ես իրերուն,
“Վընիտ, մաքուր ու անդոյր:

“Անո՛ւրզն եմ ես աղուորին.
“Յաւերթուքի՛ւնն եմ անհուն.
“Յո՛ւքն եմ, հո՛ւրքն եմ, արեւին,
“Բուրո՛ւմն եմ ես վարդերուն:

“Բիրեղացումը՝ յուլքին,
“Նուրբ, քափանցիկ, անըկուն,
“Կախարդանքն եմ խօլագին,
“Երազային բիրերուն:

“Աղօքքն եմ ես սրբութեան,
“Հոգիներու մեզ մաքուր.
“Կապո՛յտն եմ ես աննըման,
“Եթերներուն բիլ ու լուռ:

“Ու ամփոփումն եմ լոյսին,
“Հմայքներուն քրքրումն.
“Դաշնակութիւնն եմ լռին,
“Աննիւք շուշան շունչերուն,,:

6 Դեկտեմբեր 1902

ԹՈՒՂԹԷ ՓՈՒՆՁԸ

բրապոչրիդ գեղխութենէն զինովցած,
Նըբ գլուխս կուրծքիդ վրայ եղերով,
Դրած էի, երջանկութեամբ սիրարժարծ,
Փայվայեցի՛ր զիս, մազերուդ մեհախալ:

Նւ բնացայ գգուաններուդ բովին չակ,
Հեհեստ լանջիդ բնութեանց մէջ անծիր,
Նըբ կարապի վիզրդ ողորկ, ըսպիտակ,
Քիչ մը հակած՝ կին օրօրներ կ'երգէիր:

Ու բունիս մէջ դիտեցի որ փունջ մը գէջ
Կը կապէիր ինծի համար խընդալէն,
Փունջ մը վարդի, մեխակներու վաղաւեջ,
Փունջ մը սիրուն յամիկներու ձիւնեղէն:

Ջե՛ռքս առի: Նւ վարանով մը չնչին,
Էրգացի որ բուրբէ շինած էիր գայն.
Ու քերթեր ծաղիկներուն աչդ փունջին,
Մէկիկ մէկիկ ձեռքերէս վա՛ր քափեցան:

Սիրոյդ վրայ կը կապածիմ անձկանով,
Նրազային յուզմունքներուս ծոյլ գերի.
Սառւ համար էր որ, ա՛ղուռ, յիշելով,
Անցեալ օրուան փափուկ ետեանդ չառի:

17 Դեկտեմբեր 1902

ՍԻՐՈՅ ԽՈՐԱՆ

ուն մատոնն ես սեր-մատուռին մեզ մինակ,
 Ես բուրվառն եմ յոյս-քուրմին ձեռք սիրալիր.
 Հուրով լեցուն, խունկով արբելիւ ու կարմիր՝
 Կը չվառիմ միշտ, կը ծխիմ միշտ ոտքիդ տակ:

Բայց գոն եմ ես: Այսպէս ապրի՛նք առանձին . . .
 Դուն գեղոյդ մեզ վես, անմատոյց ու ծաւի,
 Ես օրօրուող բուրվառը միշտ մնայի,
 Պալտումի խօլ ծիածանին տակ նրբին:

Ու մեր սիրոյ մատուռին մեզ սուրբ, լըռին,
 Ո՛չ ուխտաւոր, ո՛չ աղօթող մ'այցելէր.
 Որպէս լի դուն մինակ տեսնես, տարուբեր,
 Մերձ բռնակող կրակն արծաթ բուրվառին:

2) Դեկտեմբեր 1902

Ա Ն Ո Ւ Ր Ջ Ը

աւիշներով, անդուսներով անգայտ, ձիւն,
Կապոյտներով, պրիսմակով բիւրեղեայ,
Անուրջ մը կայ հոգիիս մէջ երազուն,
Որ այգուն դէմ սմբուլի պէս կը դողայ:

Յուշերու խաժ փայփայտնքներ կը ձիւնէ.
Դեղեցկութեան ձոյլովն անուշ ան, հիմայ,
Բիւ երկինքներ կը պարզէ ջինջ բիւրեղէ,
Երջանկութեան կախարդանքներ շափիւղայ:

Սիր կաթինի երանգներով ցանուցիր,
Ու հոլանի թիթեռնիկի թեւերով,
Դէմքըդ, ձայնըդ կը պատկերէ, ամբողջ հիր
Շնորհներուդ վրայ հմայք տեղալով:

Շուշանաճոյր ճերմակութեամբ մը տարտամ,
Մարմնիդ, կուրծքիդ խրոտվքները անդադրում,
Անուրջիս մէջ սիրոյ երգեր կը կարդան,
Հիացումի արքշտութիւնով մը տրտում:

Իտէս՞լ մը արդեօք ծաւի, հեշտօրօր . . .
Բայց սէ՛րս է առ անըրջանքը հոգեթով,
Որ իր անհուն զնայլանքի երգերով,
Քեզ եթերի՛ կը վերածէ ամէն օր:

Ն Ո Ճ Ի Ն Ե Ր Ը . . .

իւն. մարմիննե՛ր շղարշներու ճերմակով.
Պատանքովին կեցող նիհար Ղազարներ.
Շուշան վերտեր, բարակ, աղու, մշտերեր,
Զիւնամորմի հմայքներով ու թոյրով:

Յաւերժութեանց ճերմակ յուշքեր անարին,
Կախարդ ճանճրոյթն՝ տղաքներուն պէս ծըծող.
Աղջամուղջ մը խոնաւ, բայց գորշ ու անհուն,
Ահեղ մահեր՝ այդ ցիցերը աղամուղ:

Լեւակներուն լուրթը չիկայ հոն, անա՛նց . . .
Հսկայ մոմե՛ր ըսպիտակի գոյն՝ հատած,
Վարագոյրին առջեւ տժգոյն խաւարին:

Լոյսի տողեր կը գծուին վերն աշնային,
Դեղնուծիւններ սրբակելով մթափար.
Ու կը լուցուին մոմերն՝ այգէն, գաղջ, փարփառ:

8 յունուար 1903:

ԶԱՆԱԿՆԵՐ

Լ կ'արբըննան երազները յամբաբար,
Մանիլակի, լեւակներու խօլ բոյրէն.
Լոյսերն աղփուն, կը սիրուըտին, կը պարեն,
Ոսկի հեւքեր սրբակելով օդէն վար:

Յամպար բուրող վետեր, գոյներ ամեն դի.
Հաւբալներն են որ կը կայքեն քովէ քով.
Կարկենհանի պրիսմակող ցուքերով,
Կամաց կամաց լողին փունգը կը քակուի:

Լոյս ըստուերներ, բըրբըռումներ խօլադարձ,
Ու զանակներ՝ կը ցրուեն պարն հուրերուն,
Ճերմակութիւնն ալ կը հանգչի հոն փռուած:

Հիրիկն անփոյր կ'երգէ արբլիւ, անկենդան,
Շահպրակները կը խողըտին, կը խնդան,
Լոկ այգն է որ կը գալարուի դեռ հեռուն:

17 Յունուար 1902

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԱՌԵՐ

բումուքիւնովն այրի կապոյտ երագին,
Որ իր սիրուն ոստերէն վար, առտուանց,
Հելտուքիւններ կը բափքըփէ բափանցանց,
Մեր օրերը ձայներուն պէս կ'օրօրուին:

Ու մշտայած կախարդանքը բենեզէ,
Սիրտը՝ տենդոտ՝ նելտանքներու ծարաւի,
Կուգայ աչքիս գեղերփումներ կը պարզէ,
Երանգներով, բուրմունքներով գորովի:

Մայիսներով օծուն փափուկ, գարնային,
Դրախտ մը կայ ծաղիկներով առլըցուն,
Քու աչքերդ են՝ անոր լոյսերը փայլուն,
Քու մազերդ՝ անոր գիշերը մըքին:

Օտար անուշ բուրումներով հոգերով,
Ու կիթառի երգով մ'ալ բոյլ նեռուէն,
Շղարլային դեմքդ ցոյց տուր մեղկօրէն,
Խոնգէնքներըս մոռցընելու ըղձանքով:

Ու սեգ հոգիս կարօտներովն իր թռչուն,
Անպատրուակ գայ ծուլօրէն բառի հոտ,
Ինչպէս բըմբիրն անուշ ու մեղմ լունկերուն,
Սիրոյ աննիւթ փայփայանքին միշտ կարօտ:

ԱՆՎԵՐԱԴԱՐՁ

Եղում քի որ ալ բզեզ չիւեն.
Հրապուրանք, գեղեցկութիւն, վերջնապէս
Բոլոր ասոնք միտ ժողովուրդն են,
Եղում քի որ ալ բզեզ չիւեն:

Ես չեմ ուզեր քամ խօսքերս սիրային,
Քեզի՛ բլլան բոլոր բառերը մեղրի,
Զարս չամբարս աղանջէդ վար հոսեցի,
Ձե՛, չեմ ուզեր քամ խօսքերս սիրային:

Դեմքիդ համար չե՛ր որ բզեզ սիրեցի,
Այլ երազի, հանգիստ սիրարով,
Ընկերակից մ'ունենալու տենչանով.
Դեմքիդ համար չե՛ր որ բզեզ սիրեցի:

Խենթի մը պէս ինչո՞ւ բզեզ պաշտեցի.
Յոյսերս իգո՛ւր մինչեւ հիմայ երգեցիւն.
Ու ամէն ժամ կ'ըսեմ անդուլ, վաւազիւն. —
«Խենթի մը պէս ինչո՞ւ բզեզ պաշտեցի»:

ՀԱՃՈՅՔԻՍ ՃԱՄԲԱՆ

ախչի՛նք, մեկնինք առ խժալուր ժառէն,
Գէպի լեռները ելնենք,
Ուր մեր հոգւոյն սիրասենչիկ, բայց աննենգ,
Հսկողութեամբ կ'ըստասեն:

Ուր ոչ կնոջ, ո՛չ տղերու հանդիպին,
Մեր աչքերը սիրածուր,
Ո՛չ ուրիշին, ո՛չ վէպերու նորանոր,
Հեծանքներով ուրուային:

Ուր առանձին, անհասներու շուքին տակ,
Ծռչլ, անհասանձ, երազուն,
Գլուխս ուսից վրայ հակած՝ մինչդեռ դուն,
Պիտի երգես վայրահակ:

Ու գինավցած, ծաղիկներուն ու մարմնից
Զար, անառակ բոյրերէն,
Քալի՛նք, երգի՛նք, իրա՛ր դիտենք՝ տարփօրէն,
Նայուածքներով անբոլոր:

Եւ խելաչեղ, յափճակուած, մտքէն մեղկ՝
Ծառերուն տակ հովանի,
Երկու սիրող քաջունի պէս, բով բովի,
Մինչեւ առե՛ւ երազենք:

ԲԱԺԱՆՈՒՄԷՆ ԵՏՔԸ

Ի կարծեցի որ դուն կ'ընաս զիս մոռնալ,
Այնքան տաքիտ'ա, այնքան անհուն ու անշէջ,
Խնկարկումէ, սպառնալիցէ, սէրէ վերջ,
Թմրած էի ներկային մէջ սիրահալ:

Զի կարծեցի որ դուն անգում ես այնքան,
Զիս վերջնապէս տնյուսումեան մատնելու,
Մինչդեռ զերի՝ աղուորումեանդ ու հըլու,
Քե՛զ կ'երգէի հիացումով խօսական:

Զի կարծեցի այո՛, որ դուն օր մ'այսպէս,
Պիտի լքես զիս հոս, տրտում, առանձին,
Առանց անուշ նայումաքներու սիրածին,
Առանց զգուով վաղարշանքի հոգեաւս:

Զի անբոլ, եթերայած հոգւոյս մէջ,
Ուր մարմինիդ հեշտումիւնը կը նիրհէր,
Ո՛չ կասկածի ըստուերները աներբեր,
Ո՛չ վիշտերը կային սիրոյս վաղաշէջ:

Զի մեղկ հոգիս, խտէալին թևերով,
Թեւածալներով անփոյթ, անխոնջ աղաւնի,

Դէպէն քեզի կը տաւառներ հոլանի,
Երջանկութեամբ, երանութեամբ անխառով:

Բայց խաբուած եմ եղեր: Երգերը սրտիս,
Բոլոր զուարթ վարկեանները երէկուան,
Յուշքեր եղան, ձիւնամայրմի, տրտմական,
Մեր անցեալը պրիամակող, ոսկերիզ:

Ձէ', մի' ըսեր թէ «սիրեցի». մի' սըտեր.
Միայն մէկուն հետ երբ անցնիս յուշօրէն,
Յիշէ' դուն թէ մեր անցեալին խորերէն,
Սէրն՝ անյագուրդ, կը հառաչէ, կ'ողորայ դեռ . . . :

Ու ես նորէն քե'զ կ'իմնառեմ տրտնազին,
Քե'զի կուգայ հոգիս թեւով թռչունի,
Քանզի հէզ սիրտս որ բնաւ քէն, իս չունի,
Քեզ կը սիրէ, քեզ կը պաշտէ՝ տակաւին:

ՀԱՄԲՈՒՐԵԼՈՒ Է

ովիտներուն մեզ, բուսերով պէս պէս,
Այգուն արցունքով բրզած, դիւբական,
Նուրբ յասմիկներու փունգ մը երբ տեսնես,
Թաւոտ է կ'ըսես, երբ համբուրես զայն :

Գգրոցներու մեզ, քաքուն ու անտես,
Պզտիկ իրերու միզել սիրական,
Հին նամակներու փունգ մը երբ տեսնես,
Անուշ է կ'ըսես, երբ համբուրես զայն :

Թռչուններուն մեզ օդայած ու վէս,
Թաւի գլուխով, քելով ոսկեման,
Խօլ բիթեռնիկի մարմին մ'երբ տեսնես,
Սիրուն է կ'ըսես, երբ համբուրես զայն :

Համբուրելու է իրերը բոլոր,
Երբոր ներբզգալ կ'ուզես բոյրն անոնց,
Սնդուս մարմիններ հանոյքներ աղուոր,
Միշտ պիտի գտնես, իրերուն մեզ հոծ :

Տ Ե Ն Ջ Ա Ն Ք Ն Ե Ր Ս

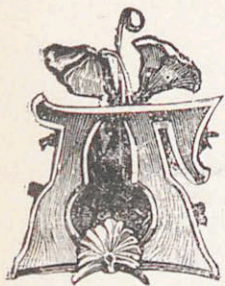
աղալիքն եմ տենչանքներու տեսլածին,
ինչպէս հոլ մը տղաքներու ձեռքին տակ,
խարազանուած, խօլ, դարձդարձիկ ու անկարգ,
Անվերսպան ոստումովը յովագին:

Ու կը զգամ որ կը տանջուիմ վայրահակ,
Այդ անողորմ ըզբօսանքէն մոլեզնած,
Դալարուելով ամբողջ մարմնովս սիրահանձ,
Ինչպէս հոլ մը տղաքներու ձեռքին տակ:

Սարսուռներըս թուղթին լանձնած պահերուս,
Կը կարծեմ որ սո՛ւտ են անոնք ամէնքն ալ,
Կեղծ երկնումներ կամ զողեր են սիրահալ,
Յնորակոծ տենչանքներուս մէջ անյոյս:

Բայց չլապինդ խարազանը, անկատա՛կ,
Շո՛ւտ կը հասնի, աւելի՛ խօլ այս անգամ,
Եւ դարձդարձիկ, խարազանուած, կը դողսմ,
Ինչպէս հոլ մը տղաքներու ձեռքին տակ:

Ս Է Ր

սփուր ու սուրբ բառերուդ,
Թովչութեան սակ կանացի,
Գրախնի ըլլալ կարծեցի,
Բոյր ծրծելով լիաշուրք:

Գրախն մը որ չի կա՛յ դեռ,
Ալապաստէ, երեւէ,
Ուր հոգին միշտ կը նիւրի,
Անըջելով՝ անսարքեր:

Ուր երգնագան ծաղիկի,
Պէտքստութեանց մէջ նախուռն,
Թռչուններուն, ցոլներուն
Պազեցոս կայրք կ'երեւի:

Սէ բառերուդ զըրախսէն
Վերադարձիս երազի,
Սէրը տեսայ որ ինձի
Պէր փնտրուէր յուրօրէն . . . :

3 Ապրիլ 1903

ԲԱԺՆՈՒԱԾ ՍԻՐՏԵՐ

I

Եզմե՛ սորվեցայ ես առօրի անգամ,
Թե ի՛նչ է սիրոյ հմայքն անխըռով.
Ու անոր համար ես միշտ կը խոկամ,
Քեզ հոգիիս պէս, ներսէն, սիրելով:

Երբ ես տակաւին անգիտակ էի,
Սուրբ ըղձանքներուդ, խօլ բայց տարակայ,
Ո՛չ, չէի յիշեր, ես այսքա՛ն քեզի,
Զի սիրոյ *խնչո՛ւն*, հիմա՛յ սորվեցայ:

Ու յափշտակուած, քաղծուրեամբ խորին,
Քու աղուոր դեմքիդ, հըրայքքիդ անշեզ,
Սարսուռն ըզգացի, նո՛ւրբը եթերին,
Դաշնակը սրտիս, ես տեսայ քու մեզ:

Բոլոր երգերուս անգոյ դիցունհին
Դո՛ւն ըլլալու ես. ըզքեզ կը պաշտե՛մ...
Զի սրտիս ընկեր, սերը հեշտագին,
Դուն կրնաս ըլլալ, բոցեղ, ժպտադեմ:

Նոր անուրզներուս ոսկեյեռ, սնդուս,
Պարիկն ըրած եմ ըզքեզ մտերիմ.
Ու ասոր համար ամեն տեսնելուս,
Երազներուս մեզ ըլլալ կը բուիմ:

Դո՛ւն սորվեցուցիր մաքուր սերերուն
Հելտուրիւնն անծիր, կախարդիչ, աղուոր .
Հոգիս երերն է, աննիւթ, ասմազուն ,
Սերբդ հոլաբել քոչունը անոր :

Ու անյուսուրեան ժամերուս յանկարծ
Քեզի՛ պիտի գամ, դեմքով սիրուածի,
Եւ մազերուդ մեզ գլուխըս թաղած,
Տղու ցաւերըս պիտի լամ քեզի . . . :

II

Առգի վեպս է ան, անուշ, հելտօրօր,
Քու ցրտացումիդ յուզմունքէն հեռի.
Առգի երգերս են, ամենքն ալ բոլոր,
Սիրազեղումի հատնումովն առլի:

III

Փոխուած չեմ սակայն, դեռ կը սիրեմ քեզ,
Զի սիրոյ *իմիդն* քեզմէ՛ սորվեցայ.
Յուշքերուս մեզեն, տենդոտ հոգիես,
Մի՛ կարծեր քե քեզ կ'ատեմ ես հիմայ:

Ես շատո՛նց արդէն կ'ըզգայի քե դուն,
Պիտի բաժնուիս ինձմէ Վերզապես.
Բայց պալտումիս մեզ, — նիբհա՛ծ քե արքուն, —
Քիչ մը գիտեի քե զիս կը սիրես:

Պատմութիւնն է աս կեանքերնուս, պատիր,
Ծոյլ պատրանքներով, յոյսերով տարտամ,
Ու չի՛ լմնար, գիրքը չի՛ հատնիր.
Զգեցիր գաշիր, մինչ ես կը կարդա՛մ . . . :

ԴԱՇՆԱԿՈՒՄՆԵՐ

նուրջիս մէջ քիչ մը յոգնած՝ հրայրբով
Օրօրելէն յոյսերս, սէրերս պարմանի,
Երբ իտէալս կ'երազէի ժամերով,
Ան դէմս ելաւ, իր դէմքովը զեղանի:

Մի՛ հարցընէք թէ ո՛ւր ճանչցայ, — չե՛մ յիշեր,
Ան որ սրտիս, զգուանքներուս, — զիրգ եղեմ, —
Ան որ տղու ըղձանքներուս անգիշեր,
Պարիկն եղաւ՝ միայն սիրելըս զիտեմ:

Ու կարծեցի սիրուած ըլլալ հեռուէն,
Եւ այս յոյսով՝ երշանկացած, խեղայեղ,
Գեղօններով երգե՛մ ըսի, դէմքն իրեն,
Շնորհները երգեմ ըսի, ամէն հեղ:

Դաշնակուծիւնն առի հեծող նուագին,
Բուրումները առի՝ բոլո՛ր վարդերուն,
Յասմիկներուն, սմբուլներուն, հիրիկին,
Անոր շունչը երազելով, թըրթըռուն:

Արշալոյսին զոյներն առի անուրջի,
Ու սըլացքը աղաւնիին օդակայ,
Որ կը սուրայ, կը հեռանայ, կը թռչի,
Երբ պատահմամբ մէկը իրեն մօտենայ:

Բայց չի կրցայ զրի առնել սահմանում,
Անոր մարմնին շնորհները նախընծայ,
Ու փորձիս մէջ, հիասթափած, օրօրուն,
Դեղեցկութեան արըշուծենէն զինովցայ:

Ձի աչքին մէջ հմայքը կայ անհունին,
Եւ մարմնին շուրջ պաշտումն է որ կը հակի,
Ծաղիկները անոր շո՛ւնչն է որ ունին,
Թռչունները՝ անոր ձայնը դաշնակի:

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

տոյտէ մը վերադարձիս, անցեալ օր,
Միտքըս դրի խոստովանիլ, սիրելիս,
Ինչ որ կը զգամ ըզքեզ դիտած միջոցիս,
Բոլոր թաքուն պաշտումներըս հեշտածորս

— «Թիթեռնիկն ես անուրջներուս պարտէզին,
«Զոր հալածել կը ջանամ ես անդադրում,
«Հրայրքներուս տաւիղովը՝ հովերուն,
«Աղուորութիւնդ պատմելով մեղկ ու լըռին»

«Ծաղիկն ես դուն թովքով, զեղով, բուրմունքով,
«Զոր հիացքէս՝ քաղել կ'ուզեմ, մեկուսի,
«Բուրումներուդ զրգանքին մէջ անդուսի,
«Երջանկութեանս երազները հիւսելով . . . »

Ու երբ յանկարծ, ըզքեզ տեսայ հեռուն,
Ամբողջ երգերս, բոլոր տաղերս մոռնալով,
Քե՛զ դիտեցի անձայն, երկչոտ, հոգեխռով,
— «Թեքեւս ա՛ս է սէրը» ըսի տխրօրէն»

28 Ապրիլ 1903

ՔԱՆԴԻԼԷՆ

արբեր սերով կը սիրեմ քեզ,
Հագասողի տեղերով,
Պիրզ մայուածփիղ բոցազէս,
Օրորումովը զինով:

Գաղտնիք չունիմ քեզմէ զաւս, —
Ձի ո՛չ մէկուն, ոչ ոքի,
Ձե՛նզ սիրելիս ըսի ցարդ,
Սարսըռալէն անհողի:

Գաղտնիքներ կ'սնն որ բոցի
Թեւեր կ'առնեն կը քոչի՛ն,
Անոր համար պահեցի
Թօժ ծաղիկն այդ անուրջին:

Բանսէ մըն է սերս համբուն
Որ քերթովը բեհեզէ,
Բոլոր սրիս յոյզերուն,
Իր ձեւն աղբուր տուած է:

ԴՈՒՆ ԵՍ, ՀՈԳԻՍ . . .

Souffrir deux est plus doux
que d'être heureux tout seul.

FLORIAN

Իրեմն անցնող շուրթին պէս,
Տըւաջանքի պահերուս,
Մէկը կ'անցնի ճիւղ բովէս,
Ճերմակներով ոսկեհիւս:

Գեղեցկաւէն մարմինէն
Լըկող բոյր մը կը ծորի:
Ու իր հասակն ալ արդէն
Կը նմանի ոգորի:

Իր կոպերուն ճակ քախուն,
Հրդեհ մը կաշ մայուածքի,
Ռուն բուրմն եմ ա՛լ՝ անխուն՝
Անըրջանքիս մէջ՝ այրի:

Զիւնակեօք նուրբ մաշներուն
Մեղկ բարեւը օղային,
Ժպիտով մը լսկ, սիրուն,
Կ'առնեմ, զըւարք, յամբողջին:

Բաց ես իզուր, օրերով,
Դէմքը հանչնալ ուղեցի,
Լոյսէ դէմքը, հոգեքով
Սյղ անցորդին գեղանի:

Դո՛ւն ես կարծեմ, այդ հուրին,
Ո՛վ պաշտելիս սիրական,
Դո՛ւն միմիայն, տենդագին
Կրնաս սիրել զիս այսօր:

ԱՆԲԱԺԱՆ ՍԻՐՏԵՐ

ուրբ քելերով տեսականի, ծիրանի,
Անձկոտ հոգիս երբեմն անբարբ, անհամբեր,
Երզանկութեան սահմաններուն կը հասնի,
Գրգանքներուն երազովը տարուբեր:

Այդ ներամփոփ պահերուն մեզ օրօրուն,
Կը տենդոտիմ իդներով վառ ու անլեզ,
Բոլոր մաքուր, ոսկեփետուր սերերուն
Ծիածանումն ունենալով սրտիս մեզ:

Ձե՛մ բաժնուիր քու հոգիեդ սիրական,
Ինչպէս լուքը որ կը վազէ ետեւեդ,
Իրեն անխոնգ դարպասովը խօլական:

Քեզ ամեն ծամ վայլել կ'ուզեմ ակընդէտ,
Առանց քեզի կարծես պիտի չապրի՛մ ալ,
Անհուն սեր մը՝ որ չի գիտեր յազենալ:

25 Մայիս 1903

ԿԱՐՕՏՆԵՐՍ

յնքան տժգոյն՝ որքան մոմերը կըլլան,
 Յոյսերուս մեզ դորդուած ու լըռին,
 Կարօտն ունիմ գգուանքներուն մեղկութեան,
 Ինչպէս տենդը երզանկութեանս երազին:

Յոյսերուս մեզ դորդուած ու լըռին,
 Ցաւը, կ'ըսեմ, պաշտումներես կը ծնի,
 Ինչպէս տենդը երզանկութեանս երազին,
 Անտիական ըղձանքներուս մեզ այրի:

Ցաւը, կ'ըսեմ, պաշտումներես կը ծնի,
 Ամեն անգամ որ քեզ տեսնեմ ըլտապով,
 Անտիական ըղձանքներես՝ հրելտակի
 Դեմքըդ ծածկած՝ ձիւնի, ֆերմակ լըղարլով:

Ամեն անգամ որ քեզ տեսնեմ ըլտապով,
 Շունկիդ բոյրը ծրծել կ'ուզեմ գաղտնապէս,
 Դեմքըդ ծածկած՝ ձիւնի, ֆերմակ լըղարլով,
 Ոգիի պէս երբ խոյս կուտաս առզեւես...:

29 Մայիս 1903

ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ

իցունին ես Ամբօւքեան ձիւնեղէն,
Յասիկներուն ներմակովր նրբահիւս,
Ամեն ըզքեզ տարփողելուս, սիրելուս,
Սրբապղծում մ'ըրած ըլլալ կը կարծեմ:

Ինչպէս ծաղկին՝ երբ յամբօրէն կը գգուենք,
Վախնալով որ չելլէ յանկարծ սորսորի,
Կամ չարիւնի մեր համբոյրին տակ աննենգ,
Այսպէս վախով կը մօտենամ միշտ քեզի:

Վար մի՛ իզներ այդ սրբօւքեան բարձունքէն,
Եթերներուն անհիւքութիւնը հագած,
Անմատչելի, միշտ երազկոտ ու անքէն:

Նոր նոր երգեր պիտի ձօնեմ մարմինիդ,
Բոլոր քափովս պիտի պաշտեմ քեզ հեռուանց,
Հատնումեմ՝ գոհ, յառումիս մեզ՝ անքրքիք:

30 Մայիս 1903

Ս Ի Ր Ե Ր Գ

նգիկո խորն հրաբլինք կան
հալական,
Ռոնք, գիտեմ, կը տեղոտին
Տարվազին:

Խորախորհուրդ նայումովիդ տակ
Անպարփակ,
Սերը քեւք կ'առնէ չանկարծ,
Օղաչած:

Օ'հ, աչի անուշ ու օրորուն
Պահերուն,
Էւրեանդի հասնումն անտես
Կ'ըզգամ ես:

3 Յունիս 1903

ՇԼԼԱՐ...

ափաղաղի, արեւակնի մ'եսերեր
Հիւ ու կապոյս ցոյներով,
Վերէն առկախ դղեակ մ'ըլլար հոգեքով,
Որմէ յոյսեր կաթկըրէր:

Այապաստէ ու բիւրեղէ սիւներուն,
Բստներներուն թակ նրբին,
Պաղտակուրէ լուռ համբաներ ըլլային,
Պեղօրցներով զարդարուն:

Ու ասիկա՝ պարտէզի մը մէջ աղուոր,
Պարզ շուքովը սօսերուն,
Որուն մէջտեղ համազ մ'ըլլար օրորուն,
Հեռանկներով անսովոր:

Նւ օդէն վեր, ուրկէ այգը կ'երեսի
Կապոյսներով ամնածիր,
Այդ դղեակին տիրուին դո՛ւն ըլլայիր,
Յարդարանումիդ երեսի:

Պեղերիմուած՝ կապոյսներու նրբագիծ,
Այդ բախանցիկ երանգով,
Քեզի հետ հան ապրէինք միշտ, փոքր փոքր,
Մեր պաշտօնին մէջ ամբիծ:

Ու նայուածքիդ բոցերուն թակ անխառով,
—Շրանութեան համբարդներ,—
Իրարու մէջ ձուլուէինք՝ հան, շարութիւն,
Անուշներնիս օրհելով:

Անդրաշխարհի մեր դրա՛խտն ալ հան ըլլար,
Այդ դղեա՛կը ոսկեման,
Ուր ցոյներու այդ վէսանքին թափ՝ մոլոր,
Զիսեռնէինք յաւիտեան . . . :

ՊԱՇՏՈՒՄԸ

Հրապոյրներուդ տարփողումեն վերզ,
Հիմա պաշտո՛ւմս է որ կը լըկէ գիս.
Կը պաշտե՛մ կ'ըսեմ, ու հոգիիս մեզ,
Կըզգամ լըկումը բոցեղ տարփանքիս:

Ինքնամփոփումի հատումներուս մեզ,
Տակաւ ձանձրանալ բռկապ, հոգի՛ս.
Հրապոյրներուդ տարփողումեն վերզ,
Հիմա պաշտո՛ւմս է որ կը լըկէ գիս:

Բան մը չըզգացի մարմնիդ ըզգրիւնող,
Դիցունիի վէս լըքեղութենէն.
Միլտ ինծի՛ նայէ, ու թող որ անքող
Թովութիւնդ ծըծեմ աչքերուդ մեզէն,
Հրապոյրներուդ տարփողումեն վերզ:

12 Յունիս 1903

ԻՆՔՆԱՆՈՒԻՐՈՒՄ

Էգի կուսամ ամէն բան,
Քու պաշտումիդ փոխարէն,
Սիրսւ իր ճենդոս խօլական,
Բարսխումովն համօրէն:

Քեզի՛ հաւատսն արբալից,
Խոստումներովն իր մտնուր:
Կամ՛մս ալ քեզի, պաշտելի՛ս,
Մէկ նայուածի՛դ տրիսուր:

Հոգիս՝ իրեն յոգներով,
Քեզի՛ կուսամ ամէն ժամ,
Երազներս ալ՝ օրերով
Քուկիները՛դ քող ըլլան:

Ինչ որ ունիմ սիրական,
Հրնարի՛ կամ ձիւր կամ անուրջ,
Բոլորն ուզէ՛, քեզի՛ սամ,
Նոյնիսկ կիրքերս երաւունչ:

Բայց մի՛ միայն սիրակէզ
Աչքերս ինձի՛ շնորհէ՛,
Որ կարենամ վաղել քեզ,
Տարփանքովս փրփուրէ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԱՆՔ

նստովանե՛ որ կը սիրես զիս հիմայ,
Թե քեզ տանգող հանելուկը ե՛ս եմ լոկ,
Թե երգերուս դրօշմը միշտ կը մնայ,
Իտեականս աւառնումիդ մեզ անհոգ:

Խոստովանե՛ քե կը յիշես զիս ա՛յնքան,
Որ երազներդ բոլորն ալ զիս կ'օրօրեն,
Ըսե՛ որ խօլ պալտումներուդ առարկան
Ե՛ս եմ միայն, ե՛ս որ կ'երգեմ յամբօրեն:

Շուտով ըսե՛, ինչ որ կըզգաս ու ունիս,
Հեք հոգիիս համար որ միշտ կը հեծե,
Ըսե՛ քե լուռ նուիրումը իմ անձիս
Քեզի տարտամ քեւեր կուտայ բեհեզե:

Որպես զի գեթ սերես նուազ տառապիմ,
Ականգես վար ըսե՛ որ զիս կը պալտես,
Տարակոյսին խաղալիքն եմ դարձած սին,
Ինչ որ ըսես պիտի հաւտամ վերզապես:

27 Յունիս 1903

ՍԻՐՈՅ ԶԱՅՆԵՐ

Ինչ որ կ'ըսեմ քեզի համար,
երբ քո լիս չես ըզար . . . :

մթնոթիւնն է կընդ
շնորհներովն իր անհուն
Հրապուրանքն է ամբողջ
Բոլոր սիրող աչքերուն:

Խորհուրդներու պահարան,
Մտերմութիւնն է մաքուր,
Թռ'վքն է, յո'յսն է սիրական,
Տաւիղն է ան քաղցրալուր:

Բարութեան կոյս յուլարան,
Խտացումն է բոյրերուն.
Ու տրամութիւնը անձայն,
Ծաղիկներուն երփնագոյն:

Պաշտելութեան խորանին,
Սուրբ պատկերն է մօտակայ,
Որուն առգէւ, յամբովին,
Սիրտս իր սերը կը մըխայ:

6 Յուլիս 1903

Ի Տ Է Ա Լ Ի Ն

Իրահարի խորհուրդներէս դողահար,
Ճամբայ ելայ հոգիիս հետ առանձին,
Ու քալեցի, միշտ քալեցի անբարբառ,
Կարօտախտը ունենալով գեղեցկին:

«Ինծի՛ սիրէ, երգեց յասիկն իր լեզուով,
«Ե՛ս եմ բոլոր ծաղիկներուն զիցունին,
«Ինձմէ ամբի՛ծ . . . չէ՛, չես զտներ օրերով,
«Բնութեան կոյս ձօնն եմ հերմակ, օղային»

«Աղուորն ե՛ս եմ, ձայնեց Թռչուն մ'անդիէն,
«Ինծի՛ սիրէ, ալ մի՛ քալեր, սնձանձիր
«Քեզի հետ լուռ ապրինք յաւէտ հեշտօրէն.
«Զո՛ւր կ'որոնես. ան որ չիկայ չսիրուիր»

«Խենթ ես ըսաւ, մաքուր շունչ մը ետեւէս,
«Պարապ բան է, մի՛ փնտրուեր անբըժիմ,
«Կեանքը կարճ է, ինծի՛ սիրէ պարզապէս,
«Երբեք պիտի չիհանդիպիս երազիդ»

Բայց քալեցի, միշտ քալեցի անկասկած,
Զուարթութեամբ, յուսաժպիտ, անխըռով,
Հանգրուանի պատրանքներէն ըսծախած,
Միշտ հո՛ն, միշտ հոն վազեցի ես յուսալով:

Ս Պ Ա Ս Ո Ւ Մ Ը

ոյսի անսիրձ ըստատումին մէջ անթարթ,
Երբեմն աղօտ, երբեմն աննիւթ հուրի պէս,
Ուրուսլոյսեր կ'ըստուերին նուրբ, ոսկեգէս,
Լուսամտախնց փողփողումով մը հանդարտ:

Յետոյ վառքեր, հոծ արեւներ կ'երեւին,
Հրդեհելով մթնոլորտը յոյսերուն,
Յետոյ աչքեր կ'աղամանդին երազուն,
Որով լոյսը կը շիջանի արեւին:

Ու բոցերու, սարսուռներու աշխարհին,
Սյդ ոսկեզօծ փախիտումին մէջ յամբօրէն,
Աղանիի արծաթ թեւեր կը ձիւնեն,
Որոնք շուտով այդ ցոլքերէն կը հալին:

Բոլոր անլուր պատրանքներէն դողահար,
Անթիւ ձայներ Սիրոյ Պարապը կուլան.
«Յո՛յսը, յո՛յսը, կը հեծէ շունչ մ'աննըման,
Հեռուներէն յոյսը տեսայ որ կուգար»:

Ու կ'ըստասեն . . . կ'ըստասեն որ տժգունին,
Ծիւրին մինակ, անէանան, անայլայլ,
Եւ ան չի գար, կը յամենա՛յ. չի գար ալ,
Վերջալոյսէն կը դողղըղայ մեր հոգին:

Ի Ղ Զ Ե Ր Ս

Երբտեցի ամբողջ իղձերս մեղկօրէն,
 Ինչպէս ծաղկի աղուոր փունջ մը բաւարժի,
 Ու ցաւելով տենդոտ հոգւոյս խորերէն,
 Դատողութեանս հալոցին մէկ լեցուցի:

Մետաքսաւես փետուրներով ու բոյրով,
 Թռչուն - իղձեր որոնք յոգնած հել ի հել,
 Տեղ չեն գտած բառելու գոհ, անվրդով,
 Իրենց վաղքի տենդերովը յարատել:

Գեղեցկութեան ու տարփանքի ըղձանքներ,
 Որոնք անդուլ ըսպասած են անձկագին,
 Միլտ խաբուելով հմայքներէն տարուբեր,
 Տրտմութիւնովն մահուան տխուր աղօթքին:

Տաքրալուծուած՝ հալոցին մէկ այդ բոցեղ,
 Բոլոր անոնք փոլիացան հետզհետէ,
 Ու տեսայ որ յանկարծ, հոգի՛ս խելայեղ,
 Սին ու տարտամ իղձերս դարձեալ կ'որոնէ:

ՍԻՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Եմ ուզեր որ ուրիշ կին մը զտնուի,
 Քեզմէ ամբիծ, քեզմէ մաքուր ու սիրուն,
 Հոգիէս միշտ քեզ կը զովեմ ամէնուն,
 Ինչպէս պզտիկ փափուկ սրուակ մը բոյրի՞ն:

Ներկայութեանդ պատրանքն ըզգալ ուզելով,
 Քեզմէ հեռու՝ տրտմութիւնով մը անել,
 Կ'ուզեմ դէմքիդ լոյս գիծերը նըկարել,
 Բանաստեղծի խօլ, հատնումի ճիգերով:

Եւ վարկեան մը կը կարծեմ թէ ես նորէն,
 Յաջողած եմ պատրանքի այդ խաղիս մէջ,
 Ներանձնութեան հուրքոտ թափովը անշէջ,
 Սիրտըս փրկած մարմինիս ծոյլ լըքումէն:

Ես որ ժամ մը առա՛ջ քեզի չեմ կրնար
 Ապրիլ, յուսալ ու հաւատալ ամբողջին,
 Գծած պատկերս պիտի ժպտի խնդազին,
 Զիս օրրելով, զիս զգուելով խօլաբար:

Ու աչքերդ հոն պիտի խօսին ինծի հետ,
 Եւ ես անոնց սիրոյ երգերս պիտի լամ,
 Դիցուհիի թովով մարմինդ նրբիրան,
 Ինձմէ պիտի չքաճնուի առյաւէտ:

Պիտի դիտեմ այդ նըկարը ոսկերիզ,
 Քանի որ միշտ քեզ չեմ տեսներ ամէն պահ,
 Ու ձանձրախտին տուայտանքէն աներկրայ,
 Միայն քեզի պիտի նայիմ, սիրելի՛ս:

ԺԱՆԵԱԿՆԵՐ

քփուրները վետկտումներ կը դիզեն,
Ծովուն անծիր մակարդակին վրայ լայն,
Փրփուրները կը ժանեակին յուրօրէն,
Ծոյլ խըտիղներ յօրինելով անըման:

Ծովուն անծիր մակարդակին վրայ լայն,
Կոհակները անփութօրէն կը ձիւնեն,
Ծոյլ խըտիղներ յօրինելով անըման,
Բիլ, ալեգոյն հըպանցքներով օդեղէն:

Կոհակները անփութօրէն կը ձիւնեն,
Ինչպէս ամպի ժապաւեն մը խօլական,
Որ ալեգոյն հըպանցքներով օդեղէն,
Կը սարսըռա՛յ, կը դողդըղա՛յ ամեն ժամ:

Ինչպէս ամպի ժապաւեն մը խօլական,
Անըրզանքը խորհուրդներով հըրեղէն,
Կը սարսըռա՛յ, կը դողդըղա՛յ ամեն ժամ,
Խուսափելով տառապանքի ուղիէն:

Անըրզանքը խորհուրդներով հըրեղէն,
Փըրփուրին պէս երգեր ունի սիրական,
Խուսափելով տառապանքի ուղիէն,
Ժանեակները կարծես միշտ ձիւն կը տեղան:

Փըրփուրին պէս երգեր ունին սիրական,
Իղձերս՝ որոնք տրտմութիւններ կը ցօղեն,
Ժանեակները կարծես միշտ ձիւն կը տեղան,
Ինչպէս հոգիդ որ համակ ձիւն է արդէն:

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՏԱՌԱՊԱՆՔԸ

Եժկըլտացող նուագներ կան զալարուն,
Ու տենչանքներ՝ որոնք վիշտեր կը մըխան.
Բոլոր վըճիտ ու Թափանցանց իրերուն
Հոգին կարծես կը տարբանայ այս անգամ:

Յետոյ հեծքի տուայտումներ կան մըթին,
Յոյսի անվերջ քայքայումներ խօլապար,
Բիւր պատրանքներ կան հոգեմաշ, օգային,
Ու նայուածքներ՝ որոնք կ'ողբան, կուլան յար:

Մարմինս երգող դաշնակ մըն է Թըրթըռուն,
Որ իրերուն այդ ցաւերը կը հեւայ,
Որ տրտմութիւնս կը մահերգէ անդադրում:

Հոգիս, պիտի ունկնդրէ միշտ, ցաւով լի,
Այդ մահաբոյր նուագներուն սիրահրմայ,
Մինչեւ որ այդ հէք դաշնակը քայքայուի:

19 Օգոս. 1803

Պ Ա Տ Ր Ա Ն Ք

Մասաբիւոքեան կանգնագեղ անդրի,
Երբեով շաղուած, նրբին, ձիւնակեք,
Ռուսն նայուածքէն լոյս մը կը քորի,
Փողփողումի բիւր հուրերով վերս վերս:

Կարապի ամբիւ իր վիզէն ներմակ,
Յուշի ոսկեօղջ իրեր կը կախուին,
Եղեմն է ամբողջ, անուրջը համակ,
Աննիքապումին խորհուրդը լրոին:

Կը տեսնեմ կարծես, կը գգամ ձաւնն անուր
Մամուր տեսնումին շեշտովն հոգեհմայ,
Կը գրգռէ զիս իր դէմովն աղուոր,
Սաւառնումներուս գոյգ քեւեր կուտայ:

Երեսակալած իտեալս է ա՛ն,
Ռուսն կը սպասեմ: Նա տեսածի պէս,
Կը ներշնչուիմ, ու կը սիրեմ գայն:
Այդ պատահումն է որ կ'ապրիմ կարծես:

22 Օգոստոս 1903

Վ Ե Ր Յ Ի Շ ՈՒ Մ

Երէն լոյսը կը փողփողէր հեշտագին,
Լուսամփոփին կարմըրուծիւնը հագած.

Սենեակին մէջ մարդ չկար,
Լուռութիւնն ալ տուր կուլար իր կեանքին,
Թախծնեցող, խոկո մներով մըծամած,
Կ'երագէի խօլաբար:

Քիչ մը ետքը հին նամակներ ձեռքս անցան,
Սին, անօգուտ դեղնած թուղթեր ամէնքն ալ,

Ու ձանձրացայ ես նորէն,
Յետոյ վէպ մը թղթատեցի, համր, անձայն,
Բաց չի կրցայ, ուշի ուշով զայն կարդալ,
Կ'անըրջէի տըխրօրէն:

Տրտմութիւնը ներսս էր անցեր յամբարար,
Արհաւիրքին սարսըռանքովը անհուն,

Լոյսը կուլար միշտ կարծես,
Ու այդ պահուն միտքը յանկարծ դո՛ւն ինկար,
Վերլիշումին քաղցրութեամբը առլըցուն,
Եւ արձնցայ երագէս:

25 octusuu 1903

Ի ՂԶԵՐՈՒՍ ՄԷՁ

Ն՛ու, ցաւատանգ, ինքնամփոփման պահերուն,
 Հատումներուս մեզ բոլոր,
 Կիւս մը ըլլար սիրատեճիկ ու սիրուն,
 Շնորհներով բիւրաւոր:

Զիւնածաղկի իր մարմինովն օդածին,
 Հելտանքներու շատրուան,
 Վրա՛ս ձիւներ հրապոյրներն իր անձին.
 Մուշին մեզը գիլերուան:

Միշտ հոգիիս նայեր, փաղփուց, քափանցանց,
 Ոլեհարցի, քուրմի պէս,
 Եւ բազուկներն գլխուս լուրջը կալանած,
 Սե՛րը ծածէր լըրշունքես:

Թեւեւ բունած կեանքին համբէն անշըներ,
 Տաղտապումի ուղիէն,
 Շունգէն ծնած մթնոլորտին մեզ երեր,
 Օրօրուէի յուլօրէն:

Օրօրուէ՛ի անդուլ, առանց դադարի
 Կիւսին սիրոյ երգերով
 Միճչեւ որ ալ լմանայի, հատնէի,
 Երազելով անոր քով:

Տ Ա Ճ Ա Ր Ը

սնարն է սիրքս, յայտնով երեք,
Անքիւ ջահերով, քիւրերա՛նց խորան,
Կնկրուկի բոյրեր, հալուէի հոսեր
Յաւիտեանպէս հոն կ'անցնիւրանան:

Բոլոր անուշներս աղօթքի նշան,
Ողբերգութիւններ կը հեւան կարծես,
Կը սպառնին ցնցող իղձերս ոսկեման
Մովին քապիտակ լափկիկումին պէս:

Նրդերս՝ բուրվառներ՝ օրօրան, քեքել,
Որոնք սէրերու ու պաշտումներու,
Խնկարկումին մէջ կ'աչրին հեւ ի հեւ
Ու չեն ձանձրանար կեանքեւէն անոյս:

Սիրքս սանարն է քապառումներուն,
Ուր ներանձնացած կ'աղօթիմ ես յար,
Նրդերս՝ բուրվառներ՝ քեքել, օրօրան
Իղձերս ալ՝ մամեր՝ հոսած ու նիհար:

ՏԻՈՒՐ ՀԱՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ւ ձայները հետըզհետէ, խօլագին,
Կը կրկնուին, կը նուաղին ամեն ժամ,
Ձա՛յնը յուլքին, ձայնը սիրոյս նուագին,
Ջայնը երգող կարօտներուս սիրական:

Հեռուն ըլլալ, մութին մեզր միս մինակ,
Ըզգայութեան լըկումներովը անեղ,
Հեռուններուն լոյսերու՛ր բիրերանգ,
Մինակ ըլլալ՝ պաշտումներէն խելայեղ. . . :

Շուրջըս քաղժոտ դաշնակում՝ մը կայ անհուն,
Տրամութեանըս հեւքերովը կազմուած,
Բոլոր իրերն հոգիիս պէս անդադրում,
Կը հեծկըլտան արեւուն տակ լուսնամած:

Սքտիս մեզէն յանկարծ ձայնդ ալ լսեցի,
Անըբզային մաքուր շէշտով մ'օղային,
Ու մութին մեզ բոլոր ձայներն այդ կոծի,
Խօլ, գալարուող սիրերգութիւնս երգեցին:

Ծոյլ ցընորք մը՝ սա երազըս ոսկեծիր . . .
Միշտ քո՛ւդ ըլլալ, ամէ՛ն վարկեան, ամէն օր,
Քու շունգիդ մեզ իտեացած, սիրալիր,
Անեացման արբըշտութիւնովն անսովոր:

12 Հոկտեմբեր 1903:

ՀԵՇՏԱՆՔԻ ՎԱՃԱՌՈՒՂԻՆԵՐ

արերուն խօլ ու անորոշ ձայներէն
Եւ միամիտ ծիծաղներէն վերջն անգամ,
Աղջիկները հոն անկիւնին մէջ կուլան,
Իրենց կոյսի ծարմուծեամբը օղեղէն:

Լոյսի փերթեր տարտամօրէն կը թափին,
Հեշտանքները արեւելով տենդաբար,
Բուրմանքներն ալ կը զըրզըռեն վերէն վար
Բազմութիւնը այդ ներքնայոյզ աշխարհին:

Միշտ ձեռք ձեռքի, մարմինները քով քովի,
Երազներնին կը համբուրեն սիրօրէն,
Նայուածքներուն յայրատ ու մեղկ հուրերէն
Հոն հրդեհ մը կը կազմուի, կը վառի:

Խոտտումները՝ հեծածանքներ կը դառնան,
Ու տարփանքն ալ անգայտ մշուշ մը տրտում,
Պարը կ'երգէ, կը դարձդարձի անդադրում
Նուագներուն թաւալումէն զիւծական:

Բայց անկիւնը՝ զըղջացողի կեցուածքով,
Աղջիկներ կան որոնք կուլան տղու պէս,
Մեղանշումին անհուն լսցն է որ կարծես
Կը զալարէ անոնց մարմինն անվըրդով:

ԼՌԻՆ ՏԱՐՓԱՆՔ

ՆԼ որ կ'ըզգամ ըզքեզ անդուլ սիրելով,
Երբե՛ք պիտի չկրնամ ես բացատրել,
Բառերն ինքնին ոչինչներ են սիրոյս քով,
Սերս անհուն է, անծայրածիր ու անել:

Գգուանքներուդ պապակովը անխելիրս,
Էութիւնըս կը տուայտի ամեն օր,
Շքաքարէ դալկութիւն մը շիք առ շիք,
Կը կաթկըթէ իմ հոգիես վիրաւոր:

Քեզ ծամէ ծամ ա'լ աւելի կը սիրեմ,
Նոր բափերով, նոր պաշտումով մը անշեզ,
Ու քու անձիդ ամբողջութիւնը վըսեմ
Գեղեցկութեան խորհուրդն եղաւ միտքիս մեզ:

Կը կասկածիմ: Եւ կը վախճամ մանաւանդ,
Որ մի գուցէ օր մը առեմ երազին
Սա հատցընող մաքուր կեանքը սիրաւանդ,
Ու տարփանքիս լռութիւնը սա ոսին:

ԿԱՊՈՅՏՆԵՐԸ

այնը կ'առնեմ կարապետուն՝ հետուեն,
Լուռը կ'իզեն երկինքեն վար յուլօրեն,
Որորները ծովն անդադար կ'աղմկեն,

Կապոյտներու փրփուրին մեզ քմածին:

Լեռներեն վար, ամպերեն վար՝ սատափե,
Վերզալոյսը արեւակներ կը բափե,
Ու գիշերուան ըստուերները հետզհետե,

Կապոյտներու տարտամին մեզ կը յածին:

Օրրաբռնին հեշտանքին մեզ ընկըղմած,
Աղուոր կոյսը կը տուայտի սիրախանձ
Գիրքը ձեռքեն վար կը սահի հոն յանկարծ,

Ու կ'անըրզէ կապոյտի այդ դիցունհին:

5 Գեկեմբեր 1903

Ն Ո Ւ Է Ր Ս

ան մը քեզի, կը մտածեմ, նուիրել,
Նուէր մը զիրգ, սիրածաւոյ,
Անդուստաս քեզաններով ոսկերի,
Շղարհներով պարուրուած:

Կողով մը յուշ, — չտեսնուած բան մը նոր, —
Կողով՝ ձիւնէ ու կաթէ,
Ուր սէրերնու վերջիւումը անտօր,
Կեանքի պար մը կը կայքէ:

Թըրքըռումի, փողփողումի քնածին
Անգայս ցոյքեր լուսնամած,
Կողովից մէջ պիտի զտնես, առանձին
Նրբ գայն բանաս առնուանց:

Ու քոյերուն, բուրումներուն խօլապար
Ամբողջ շունչովն հոտաւէ,
Պզտիկ իրեր, սիրուն, մաքուր զերթ չամպար,
Պիտի տեսնես անոնց հետ:

Թաւաճումսն աս ձօները, հուրերով,
Լոյսով, շաղուած ու քերական,
Ըզնակներս պիտի պատմեն ժամերով,
Բոլոր երգերս անպարփակ:

Սէրս աշտպէս, անուրջներով հիստուած է,
— Անկարելի անուրջներ, —
Բոլորն ալ լոյս, ցոլացումներ կիսուածէ,
Ու գառանցանք՝ կամ երբ:

Սիրքս՝ կողով, ըզգացումներս ալ՝ ծաղիկ,
— Զիւնը շունչէդ կը հալի, —
Յուշերս՝ ցոյքեր, ու պաշտումս ալ բախանցիկ
Բուրումն անոնց զրգալի:

Յ Ա Ն Կ

	Էջ
Քողերու/եսեւ	7
«Արշիկն»	8
Յաւերը	9
Դաշնակը	10
Մոռացում	11
Դոյժ	12
Յաւի ծաղիկներ	13
Փոխանցում	14
Մշուշը	15
Սիրոյ բառեր	16
Սիրոյ պարսպը	17
Պատկերներ	18
Սերը	19
Երաժշտութիւն	20
Մի՛ կարծեր	22
Անպատասխան	23
Բանաստեղծութիւնը	24
Տրամութիւն	25
Բառերու երաժշտութիւն	26
Սիրոյ անդրին	27
Քեզի համար	28
Անդրադարձում	29
Քրոջ սեր	30
Անհամբ	31
Թրքոռումներ	32
Թուղթի փունջը	33
Սիրոյ խորան	34
Անուշը	35
Նոճիկները	36
Զանակներ	37
Դիշերային բառեր	38
Անվերադարձ	39
Հաճոյքիս ճամբան	40
Բաժանումէն ետքը	41
Համբուրեղու հ	43

Տեղեւորներ	44
Սեր	45
Բաժնուած սիրեր	46
Դաշնակումներ	48
Խոստովանութիւնք	49
Բանդիլի	50
Դո՛ւն ես, հոգի՛ս	51
Անքաժան սիրեր	52
Կարօտներ	53
Սրբութիւն	54
Սիրերգ	55
Քա՛ւր	56
Պաշտօնք	57
Ինքնամոխրում	58
Տարակուսանք	59
Սիրոյ ձայներ	60
Իսկայիւն	61
Սպասումք	62
Իղձեր	63
Սիրերգութիւն	64
Ժանեակներ	65
Դերագոյնի քառապանք	66
Պատմութիւն	67
Վերջիշում	68
Իղձերու մեջ	69
Տաճարք	70
Տխուր համերգութիւն	71
Հեշտակի վաճառուիներ	72
Լոյսի տարիանք	73
Կապոյտներ	74
Դուք	75

